

ANALÝZA DOPADOV ZRUŠENIA PRACOVNEJ ZDRAVOTNEJ SLUŽBY

V Prievidzi dňa 11.5.2020

1. Súčasný stav pracovných zdravotných služieb:

- ✓ zamestnávateľ, ktorý má zamestnancov zaradených do prvej kategórie, nemá povinnosť mať pracovnú zdravotnú službu, musí zabezpečiť vstupné posúdenie zdravotných rizík a kategorizáciu prác odborne spôsobilou osobou, v prípade zmien je povinný zabezpečiť opätovné posúdenie zdravotných rizík a kategorizáciu prác, t.j. nie je povinný mať zmluvu s pracovnou zdravotnou službou pre dohľad nad pracovnými podmienkami a zdravotný dohľad;
- ✓ zamestnávateľ, ktorý má zamestnancov zaradených do druhej kategórie prác, je povinný v periodicite 1 x za 18 mesiacov zabezpečiť posúdenie zdravotných rizík a kategorizáciu prác odborne spôsobilou osobou a mať písomný záznam o posúdení rizika; nie je ale povinný mať uzavretú zmluvu s pracovnou zdravotnou službou
- ✓ mať pracovnú zdravotnú službu je povinný zamestnávateľ, ktorý má zamestnancov zaradených do tretej alebo štvrtej kategórie prác; zamestnávateľ v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou musí v periodicite 1 x za 12 mesiacov zabezpečiť posúdenie zdravotných rizík a kategorizáciu prác /popr. pri každej zmene/ a mať spracovaný písomný záznam o posúdení rizika;
- ✓ zamestnávateľ, ktorý má zamestnancov zaradených do tretej, alebo štvrtej kategórie prác musí každoročne zaslať na príslušný Regionálny úrad verejného zdravotníctva Informáciu o výsledkoch posúdenia rizík k 15. januáru a stavom zamestnancov k 31.12. predchádzajúceho roka
- ✓ zamestnávateľ, ktorý má zamestnancov zaradených druhej kategórie prác musí každoročne elektronicky zaslať na Úrad verejného zdravotníctva SR stav zamestnancov v druhej kategórii k 15. januáru;
- ✓ vstupné lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci sú povinné len pre zamestnancov zaradených do tretej alebo štvrtej kategórie prác, alebo podľa osobitných predpisov
- ✓ periodické lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci pre tretiu kategóriu prác sú povinné v periodicite 1 x za 2 roky u lekára pracovnej zdravotnej služby;
- ✓ periodické lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci pre štvrtú kategóriu prác sú povinné v periodicite 1 x za 1 rok u lekára pracovnej zdravotnej služby;
- ✓ periodické lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci podľa osobitných predpisov /napr. zákonník práce, zákon 124/2006 – odborné spôsobilosti..../ sa môžu vykonávať u všeobecného lekára.

2. Návrh novely zákona 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov je zameraný najmä:

- ✓ zrušenie povinného zabezpečenia pracovných zdravotných služieb pre 1. a 2. kategóriu
- ✓ zrušenie povinnosti zamestnávateľa mať písomný záznam o posúdení rizika, ak nedošlo ku zmenám
- ✓ elektronické oznamovanie evidencie pre 2. kategóriu prác
- ✓ zmeny pri výkone preventívnych lekárskech prehliadok, ktoré by mali byť podľa tohto návrhu uhrádzané z verejného zdravotného poistenia (uvedené v časti novele zákona o BOZP) a len pre zamestnancov, ktorí o to požiadajú.

3. Novela zákona je priamo v rozpore s Programovým vyhlásením vlády, v ktorom sa vláda SR zaviazala:

- ✓ zabezpečiť rovnosť a dostupnosť k prevencii a poskytovaniu zdravotnej starostlivosti a ochrane zdravia pre všetkých,
- ✓ zabezpečiť uplatnenie zdravotníckych pracovníkov,

- ✓ zabezpečiť hospodárne využívanie zdrojov verejného zdravotného poistenia.

- 4. **Pripravovaná novela zákona č. 355/2007 o podpore, ochrane a rozvoji verejného zdravia a zákona č. 124/2006 o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci smeruje:**
 - ✓ K diskriminácii 95% zamestnancov v dostupnosti k ochrane ich zdravia a pred poškodením zdravia z práce,
 - ✓ K obmedzeniu rovnocenného zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami pre všetkých zamestnancov
 - ✓ K zrušeniu do 2000 pracovných miest zdravotníckych pracovníkov
 - ✓ K odčerpaniu zdrojov verejného zdravotného poistenia
 - ✓ K rozvráteniu systému preventívnych lekárskech prehliadok v súvislosti s prácou
 - ✓ K sankcii EK pre Slovensko za opakované porušenie práv zamestnancov na ochranu ich zdravia.

- 5. **Zavedenie novely bude mať za následok:**
 - ✓ Diskrimináciu zamestnancov pracujúcich v 1. a 2. kategórii zdravotných rizík pri práci, v ich právach na rovnocennú ochranu zdravia na pracoviskách a dostupnosti zdravotnej starostlivosti súvisiacej s výkonom práce.
 - ✓ v navrhovanej novele nie je stanovené, ak vznikne nový subjekt, kto zabezpečí posúdenie zdravotných rizík pre zamestnancov. Zamestnávateľ nie je odborne spôsobilý, aby určil, či zamestnanci budú zaradení do 1, 2, 3 alebo 4 kategórie prác
 - ✓ zrušením pracovnej zdravotnej služby pre prvú a druhú kategóriu je predpoklad, že dôjde ku zvyšovaniu prešetrovaných a priznávaných chorôb z povolania, nakoľko sa stratí akýkoľvek dohľad nad zdravím pracovníkov zaradených do druhej kategórie; zvýšenie priznávaných chorôb z povolania bude mať za následok zvýšené náklady sociálnej poisťovne; viac ako 50 % z celkového počtu prešetrovaných a priznaných chorôb z povolania je v druhej kategórii prác;
 - ✓ pre prvú a druhú kategóriu prác nie je stanovený obsah činností, ak sa zamestnávateľ rozhodne mať aj naďalej služby PZS, nakoľko je uvedomelý a vidí význam v ochrane zdravia pracovníkov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby;
 - ✓ nie je zadefinované, kto /aká odborne spôsobilá osoba/ bude môcť vykonávať pracovnú zdravotnú službu u zamestnávateľa pre prvú a druhú kategóriu prác;
 - ✓ Opakovanú, nesprávnu transpozíciu Smernice 89/391/EHS o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci do legislatívy SR, na ktorú už SR bola upozornená v roku 2012 zo strany Európskej komisie. V odbornom stanovisku EK, bol dokonca určený termín pre SR, dokedy má byť nesprávna transpozícia odstránená, nakoľko bola diskriminačná pre zamestnancov pracujúcich v 1. a 2. kategórii prác z hľadiska zdravotného rizika, čo je cca 95% zamestnancov SR. Pri nesplnení tohto Odborného stanoviska EK hrozilo sankčné konanie voči SR. SR je prijatím novely priamo ohrozená sankciou v niekoľko miliónovej výške. Veríme, že v tom prípade, ak by došlo k sankcii SR za opakované porušenie smerníc EÚ, bude táto škoda zosobnená predkladateľom a schvaľovateľom tejto novely.
 - ✓ hranica medzi druhou a tretou kategóriou je veľmi úzka a ak sa u zamestnávateľa určí druhá kategória a zamestnávateľ časom doplní stroje, alebo zmení technológiu výroby, t.j. vykoná technické, technologické alebo organizačné zmeny, kto určí, že naďalej sú zamestnanci zaradení len do druhej kategórie; chýba cielený dohľad nad pracovnými podmienkami u zamestnávateľa, ktorý má zamestnancov v druhej kategórii a vykoná zmeny na pracovisku,
 - ✓ Stratu cca 1500 – 2000 pracovných miest odborných zdravotníckych pracovníkov z odboru pracovného lekárstva, verejného zdravotníctva;
 - ✓ Odčerpávanie finančných zdrojov z verejného zdravotného poistenia z dôvodu zavedenia úhrad preventívnych lekárskech prehliadok na posúdenie spôsobilosti na prácu. Hrozí kolaps zdravotným

- poistovniam, ak budú lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci hradené z verejného zdravotného poistenia;
- ✓ v súčasnej dobe je nedostatok všeobecných lekárov, približne 30 % z nich je v dôchodkovom veku, sú preplnené obvody na jedného všeobecného lekára, ktorí reálne nestíhajú riešiť svojich pacientov a zabezpečiť im plnohodnotnú zdravotnú starostlivosť; doplnením vykonávania aj lekárske preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci hrozí kolaps zdravotníctva; navyše všetky lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci sa vykonávajú podľa Vestníka MZ SR o náplni LPP; všeobecní lekári nepoznajú rozsah náplní na posudzovanie zdravotnej spôsobilosti zamestnanca na prácu, nepoznajú pracovisko a pracovné činnosti zamestnanca, kde vykonáva svoju prácu a akým faktorom práce a pracovného prostredia je vystavený, t.j. nedokážu objektívne posúdiť jeho zdravotnú spôsobilosť na prácu; bude dochádzať k nesprávnym posúdeniam a hrozia nie len možné pracovné úrazy, ale aj trvalé poškodenia zdravia zamestnancov;
 - ✓ Nie je možné akceptovať, aby vyšetrenia spojené s posudzovaním zdravotnej spôsobilosti vybraných skupín zamestnancov boli uhrádzané z poistenia nás všetkých. Uvedené povedie k odčerpávaniu finančných zdrojov zdravotných poisťovní určených na poskytovanie základnej zdravotnej starostlivosti t.j. financií určených na liečbu pre nás všetkých, ak by z nás niekto ochorel. Za pracovné podmienky, pracovné postupy, kvalitu výrobkov zodpovedá zamestnávateľ a je v jeho záujme, aby na pracovné pozície zamestnával osoby, ktoré sú zdravotne spôsobilé a mohli prácu vykonávať tak, aby neohrozili pri práci seba a iných. **Zamestnaním zdravotne spôsobilých osôb zamestnávateľ výrazne znižuje riziko svojho podnikania.** A to riziko spojené s náhradou škôd po úrazoch, chorobách z povolania, ale aj škôd spojených s havarijnými situáciami, alebo riziko náhrad spojených so šírením infekčných ochorení cez potraviny, nápoje a pod.
 - ✓ výsledkom lekárske preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci je včasné odhalenie počiatočných zmien zdravotného stavu zamestnanca súvisiaceho s prácou tak, aby sa predišlo vzniku choroby z povolania;
 - ✓ **Chaos pri posudzovaní zdravotnej spôsobilosti na prácu, pretože preventívne lekárske prehliadky na posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu, by sa mali vykonať len ak o to zamestnanec požiada.** Zamestnávateľ nebude mať možnosť overiť, či zamestnanec je zdravotne spôsobilý vykonávať prácu napr. vo výškach, v noci. Kto bude zodpovedný, ak zamestnanec spadne z výšky a následne sa preukáže, že nie je zo zdravotného hľadiska spôsobilý takú prácu vykonávať? Napr. preto, že má epilepsiu, alebo iné ochorenie o ktorom, ani nemusí vedieť a on nepožiadala o posúdenie zdravotnej spôsobilosti. Kto bude uhrádzať spôsobené škody a kto bude trestno-právne zodpovedný? Zamestnanec, pretože nepožiadala o posúdenie svojej zdravotnej spôsobilosti? Zamestnávateľ, že zamestnal osobu bez overenia jej zdravotnej spôsobilosti na prácu?
 - ✓ v 11/2019 bol veľmi detailne a precízne pripravený návrh zákona, kde boli zadefinované nové podmienky zamestnávateľa, ktorými by boli odbremenení od poplatkov v rámci uvádzania priestorov do prevádzky, či procesu schvaľovania posudkov a prevádzkových poriadkov.
6. **Aktuálne nastavenie systému posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu zodpovedá požiadavkám Smernice 89/391/EHS, aby zdravotný dohľad bol primeraný.**
- ✓ Posudzovanie zdravotnej spôsobilosti v súvislosti s prácou sa vykonáva len pre legislatívne určené:
 - ✓ pracovné činnosti, u ktorých to vyžaduje osobitný právny predpis, najmä kvôli možným závažným úrazom aj smrteľným (práca v noci, vo výškach, obsluha VZV, železničiar, zvarači, a pod.)
 - ✓ pracovné činnosti zaradené do 3.a 4. kategórie rizika, pri ktorých hrozí vážne poškodenia zdravia (napr. hluchota, astma, poškodenie horných končatín, otrava pri práci s chemickými látkami a iné)
 - ✓ pracovné činnosti, pri ktorých hrozí šírenie infekčných ochorení, ak by tieto práce vykonával infekčný človek (práca s potravinami, nápojmi, pitnou vodou, práca v kaderníctvach, manikúrach a pod.)

- ✓ zamestnancov nastupujúcich do práce po dlhodobej práceneschopnosti, prípadne si to vyžadujú mimoriadne okolnosti na pracovisku napr. opakovaný výskyt choroby z povolania, nariadenie regionálnym úradom verejného zdravotníctva.

7. Návrhy na znižovanie nákladov zamestnávateľa, ale súčasne dodržanie smernice EÚ:

- ✓ zrušenie pracovných zdravotných služieb pre administratívne činnosti,
- ✓ ponechať povinnosť pracovnej zdravotnej služby pre zamestnávateľov, ktorí majú zamestnancov zaradených do 1. a 2. kategórie pre všetky odvetvia výrobnnej sféry a činnosti s vyšším rizikom (napr. podľa ŠKEČ Prílohy č.1 zákona č. 124/2006 Z.z. o BOZP),
- ✓ predĺžiť interval posudzovania zdravotných rizík pre druhú kategóriu prác z 18 mesiacov na 24 mesiacov;
- ✓ zrušenie povinnosti uvádzať priestory do prevádzky pre administratívne prevádzky a objekty, kde je viacero podnájomníkov;
- ✓ zrušenie povinnosti predkladať kolaudačné rozhodnutie pri uvádzaní priestorov do prevádzky, najmä u starších objektov,
- ✓ zrušenie schvaľovania posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov pre druhú kategóriu a ponechať len predkladanie posudkov o riziku prevádzkových poriadkov len pre 3. a 4. kategóriu bez nutnosti vydávania rozhodnutia o schválení
- ✓ upraviť rekondičné pobyty ako náklad zamestnávateľa, napr. predĺžiť interval povinnosti absolvovať rekondičný pobyt;
- ✓ návrh na úpravu Vestníka MZ SR o náplni LPP – zníženie úkonov pre posudzovanie zdravotnej spôsobilosti. V súčasne platnom vestníku MZ SR sú povinné vyšetrenia, ktoré nesúvisia s prácou a tým sú zvýšené náklady zamestnávateľa pri posudzovaní zdravotnej spôsobilosti na prácu. Úpravou Vestníka MZ SR o náplni LPP vo vzťahu k práci by boli znížené náklady zamestnávateľa a boli by odbremenení aj lekári, ktorý by nerealizovali zdravotnícke úkony, ktoré nesúvisia s prácou.

8. Výkony v štátnom dozore nad ochranou zdravia pri práci

Zdroj: RÚVZ v SR

email: spolocnavizia@spolocnavizia.sk